

Verslag van een succesvol symposium

Monitoring van libellen i

Tekst:

Tim Termaat, Dick
Groenendijk & Jaap
Bouwman
De Vlinderstichting

Hoe zou het gaan met de gevlekte witsnuitlibel in Europa? Neemt de vroege glazenmaker ook buiten Nederland zo sterk toe? En is de trend van de speerwaterjuffer ook in andere landen zo negatief? Wat zou het mooi zijn om op Europese schaal de libellenstand te kunnen volgen, zoals dat nu ook voor dagvlinders gebeurt...

Op 13 en 14 juni 2008 vond in Wageningen het 'International Symposium on Monitoring Dragonflies in Europe' plaats. Het symposium werd door De Vlinderstichting georganiseerd in het kader van haar 25-jarig jubileum en had tot doel om ervaringen uit wisselen over het monitoren van libellen en te bespreken wat de toekomstige mogelijkheden zijn voor libellenmonitoring in Europees verband. Hiervoor zijn uit zo veel mogelijk landen gericht mensen uitgenodigd die zich bezig houden met het monitoren van libellen, of dit graag zouden willen doen in de toekomst. Uiteindelijk werd het symposium bezocht door 35 mensen, uit 11 verschillende landen, variërend van Vlaanderen tot de Oekraïne. Het programma van 13 juni bestond uit lezingen en een discussie over libellenmonitoring. Op 14 juni vond een excursie naar De Weerribben plaats.

Lezingen: wat gebeurt er al?

Het programma van de lezingendag was grotendeels gevuld met lezingen over de gang van zaken in verschillende landen: hoe is het libellenwerk georganiseerd, vinden er al monitoringprojecten plaats en zo ja, welke methode wordt daarbij gebruikt? In Engeland loopt bij-

voorbeeld al jarenlang een wetenschappelijk monitoringproject, gericht op de Europees beschermde mercurwaterjuffer, maar een breder opgezet monitoringproject zoals in Nederland bestaat nog niet. In Catalonië (Spanje) wordt door een fanatieke groep libellenliefhebbers hard aan de weg getimmerd om een monitoringproject van de grond te krijgen, waarbij ze een vergelijkbare methode als in Nederland voor ogen hebben. In andere landen blijken wel plaatselijke initiatieven te bestaan, maar het beperkte aantal vrijwilligers dat voor monitoring gevonden kan worden staat een bredere aanpak vaak nog in de weg. Dit geldt vooral sterk voor Oost- en Zuidoepese landen, waar vaak überhaupt slechts enkele mensen actief libellen waarnemen. Het beperkte aanbod van vrijwilligers werd in zijn algemeenheid als grootste belemmering ervaren voor een toekomstig monitoringnetwerk op internationale schaal. Een van de lezingen spitste zich daarom toe op de sociale kant van het waarnemen: wat motiveert vrijwilligers om libellenwaarnemingen te verzamelen en hoe kan deze onmisbare groep zo goed mogelijk worden gestimuleerd? Dat leidde tot een levendige discussie, met veel voorbeelden over en weer. Zo zijn sommige vrijwillige waarnemers vooral geïnteresseerd in het cognitieve aspect van monitoring: het aanleveren van gegevens waar wetenschappelijk verantwoord onderzoek mee wordt gedaan en wat leidt tot betere natuurbescherming. Voor deze mensen is het belangrijk dat hun persoonlijke inbreng erkend en benoemd wordt bij inhoudelijke producten die uit de monitoring voortkomen. Een ander groep vrijwilligers wordt vooral gemotiveerd door het sociale aspect van waarnemen. Monitoring in groepsverband is dan met meest plezierig, vooral wanneer dit gebeurt onder leiding van een ervaren 'mentor' die zijn/haar kennis wil delen. In alle gevallen is terugkoppeling van resultaten cruciaal om de motivatie en inzet van waarnemers vast te houden.

Discussie: wat is er mogelijk?

De discussie aan het eind van het lezingenprogramma richtte zich op de vraag: wat is de makkelijkste en meest haalbare manier om te komen tot een internationaal monitoringnetwerk en hoe kunnen lopende initiatieven zo goed mogelijk worden gebundeld? De belangrijkste kansen en drempels voor het combineren van initiatieven zijn uitvoerig besproken en zullen op korte termijn aanleiding geven tot het ontwerp van een vereenvoudigde monitoringmethode, waaraan zoveel mogelijk landen kunnen deelnemen. Dit proces zal met raad en daad worden bijgestaan door het Centraal Bureau voor de Statistiek, dat veel ervaring heeft met het ontwerpen van statistisch verantwoorde monitoringmethodieken. Verder is afgesproken dat de Nederlandse monitoringhand-

Monitoring dragonflies in Europe: a successful symposium

The International Symposium on Monitoring Dragonflies in Europe took place in Wageningen on 13th and 14th June 2008. The symposium was one of many activities organised this year by Dutch Butterfly Conservation to mark their 25th anniversary. We wanted to bring people together, to exchange experiences and discuss the possibilities of a European monitoring project. We had invited people from as many countries as possible whom we knew were already involved in monitoring, or those hoping to be so in the future; 35 people came from eleven countries! On the first day, we heard lectures about how dragonfly work was organized in the various countries, whether monitoring was carried out, and if so, how? At the end of the day, there was a discussion on the easiest and most practical way of combining current initiatives to create a European monitoring network. The excursion to the wetland De Weerribben the next day gave the participants the chance to see typical lowland bog species. It was suggested that a congress be held every two years, with a wider choice of subjects. Portugal in 2010?

n Europa

Tim Termaat

Boven: in de Weerribben werden veel leuke libellen gezien.

leiding in het Engels wordt vertaald en internationaal beschikbaar wordt gemaakt. Er is goede hoop dat binnen enkele jaren een bescheiden begin kan worden gemaakt met het combineren van trends op internationale schaal.

Excursie: napraten in De Weerribben

Het symposium werd afgesloten met een excursiedag in de Weerribben, onder leiding van Jeroen Bredenbeek van Staatsbosbeheer. Het weer werkte boven verwachting goed mee en de deelnemers hebben in De Weerribben een prima beeld gekregen van de typisch Nederlandse laagveensoorten en hun habitats. Vooral de deelnemers uit Zuid-Europa zagen deze dag voor het eerst soorten als vroege glazenmaker, groene glazenmaker, gevlekte glanslibel, bruine korenbout en gevlekte witsnuitlibel. In het veld en tijdens de afsluitende barbecue is op informele wijze uitvoerig verder gesproken over libellenmonitoring. Ook is geopperd om iedere twee jaar een Europees libellencongres te organiseren, met een bredere keur aan onderwerpen. Het is heel best mogelijk dat in 2010 de eerstvolgende editie plaatsvindt in Portugal... ●